

Рецензия

от проф. д-р Огнян Константинов

за дисертационния труд на Стоимен Красимиров Пеев на тема

**„Ансамблови и инструментални проблеми в струнните
квартети на Михаил Пеков”**

за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в

професионално направление 8.3 „Музикално и танцово изкуство”

Биографични данни за докторанта

Стоимен Пеев е роден във Варна. Учи цигулка при Геновева Бурова, а в НУИ „Добри Христов” при Румяна Колева и Антоанета Илиева. Като ученик печели награди от конкурсите „Светослав Обретенов” в Провадия, „Недялка Симеонова” – Хасково и „Добри Христов” – Варна. Бил е солист на симфоничните оркестри във Варна и Шумен. През 2007 г. започва обучението си в НМА „Проф. Панчо Владигеров”, учи цигулка при проф. Гинка Гичкова, и камерна музика при проф. Мая Патронева и проф. Евелина Арабаджиева. Печели награди от „Академичен конкурс за цигулари”, „Академичен конкурс за камерна музика, международния конкурс за цигулари „Панчо Владигеров” – Шумен, международния конкурс за цигулари „Емил Камиларов” – София. Взел е участие в майсторски класове на Ян Талих, Минчо Минчев, Естер Хафнер, Йозеф Рисин, Кшищоф Веркшин, Стефан Камиларов, както и в летните академии „Holland music

sessions” в Берген и “ISA sommer academie” в Семеринг. Бил е гост на XIV-тия конкурс за цигулари „Хенрик Виенявски” в Познан (2011 г.).

От 2011 г. е солист-водач на втори цигулки в КА „Софийски солисти”. Бил е солист на ансамбъла многократно – за отбелязване са изпълненията му на Концерта за две цигулки от Михаил Пеков и особено българската премиера на “Chiaroscuro” от Гия Канчели (тези изпълнения са записани от БНР). От 2014 г. е първи цигулар на квартет „София”, с който е изнесъл множество концерти с разнообразни програми, включващи широк кръг произведения от Й. С. Бах до Шостакович и Барток. Сериозна част от концертната дейност на Стоимен Пеев като квартетист е свързана с темата на дисертацията му, а именно струнните квартети на Михаил Пеков. От 2015 г. е редовен докторант в катедра „Камерна музика и съпровод” на НМА „Проф. Панчо Владигеров” с научен ръководител проф. Ангел Станков, от 2020 г. е хоноруван преподавател.

Дисертационният труд на тема „Ансамблови и инструментални проблеми в струнните квартети на Михаил Пеков” представен от Стоимен Пеев е с обем от 120 страници. Трудът е добре структуриран и подреден, включва увод, две глави (с множество раздели в тях), заключение, справка за приносите, 39 нотни примера, библиография включваща 82 заглавия и приложение, в което са описани концертите (11 на брой) и публикациите (3 бр.) във връзка с темата на труда. Прави впечатление, че докторантът е изпълнил в рамките на две години квартетите № 3, 13, 17 и 19 от Михаил Пеков (някои от тях многократно), това несъмнено дава сериозна тежест и предпоставя достоверност и убедителност на направените в дисертацията изводи, заключения и предложения. Смятам, че предложената дисертация

отговаря напълно като обем и художествено-творческа дейност на изискванията.

В **увода** дисертантът проследява накратко възникването и развитието на жанра струнен квартет в българската музика, отделено е специално внимание на квартетното творчество на третото поколение български композитори. Авторът извежда основните факти и предпоставки за развитието и изграждането на музиканта и композитора Михаил Пеков, неговото специално отношение и разбиране на спецификата на струнните инструменти, както и несъгласието му със самоцелните звукови експерименти или инструментални трудности. В увода Стоимен Пеев представя обекта, предмета, целите и задачите на изследването. Отбелязана е методологичната база за изводите и оценките в труда – методическата и музикално-теоретична литература, и практическият ансамблов-инструментален опит на дисертанта като примариус на квартет „София”.

Първата глава на дисертацията съдържа пет раздела. В главата са изследвани характерните черти на творческата индивидуалност на композитора Михаил Пеков. Дисертантът разглежда и коментира привързаността на М. Пеков към класическите форми в симфоничната и камерна музика (стр. 10, 11), дистанцираността му от додекафонията и алеаториката (стр. 12), синтезирането на елементи от фолклора, значението на мелодиката и тематизма като обединяващ естетически принцип (стр. 18, 19, 20, 23). Отделено е специално внимание на квартетите създадени след 1989 г., както и на взаимовръзката между композитора и квартет „София”, на когото са посветени повечето от произведенията (стр. 17). Коментирано е преосмислянето и развитието на авторския език през годините (стр. 25 - 28). Предложената от дисертанта периодизация на квартетите на Михаил Пеков е съобразена с мнението на композитора, което безспорно я прави максимално

прецизна и обективна. За защита и утвърждаване на представените тези и направените изводи, дисертантът използва цитати от Николай Вълчанов, Любомир Кавалджиев, проф. д. и. Иван Хлебаров, проф. д-р Елисавета Вълчинова, проф. д-р Велика Цонкова, както и интервюта със самия композитор – факт, който допринася за достоверността и коректността на съжденията и изводите.

Смятам, че в тази първа глава от дисертацията Стоимен Пеев задълбочено и обстойно разглежда и изследва развитието на музикалния език на композитора Михаил Пеков, формирането на специфичния композиторски подход към струнния квартет, непопадащ в рамките на преобладаващите тенденции в края на ХХ и началото на ХХІ век.

Втората глава на дисертационния труд на Стоимен Пеев съдържа пет раздела, съдържащи разсъждения и наблюдения върху стила на М. Пеков, разгледани и коментирани подробно са квартетите №3, №13, №17 и №19 (представящи различните периоди в творчеството на Пеков). Дисертантът анализира предложените произведения, характерните черти и особености на музикалния език и форма, и на базата на направените изводи извежда и предлага конкретни ансамблови и изпълнителски решения. Така например в анализа на квартет №3 е показана връзката между полифоничността и концепцията на М. Пеков за „разширена тоналност”, и ансамблдово-изпълнителската проблематика – апликатура, щрихи, баланс (стр.44 – 48). Отбелязано е присъствието на линейно-полифоничното изложение, хроматиката, специфичната стилизация на фолклорни елементи и „монотематизма” в квартет №3 и №13. Композирани през 2002 г., квартет №13 е сред най-често изпълняваните произведения на М. Пеков. Дисертантът подчертава еволюцията на музикалния език на композитора (стр. 61 – 63). Както и в анализа на квартет №3, Стоимен Пеев показва връзката между

полифоничната фактура и щрихите в ансамбъла (стр. 64 -66.), както и между жанровите елементи и темповите преходи, и обусловените от тях щрихи (стр. 72).

Изследването на кuartет №17 и кuartет №19 е своеобразен център на цялата дисертация. Тези кuartети са разгледани и анализирани с особено внимание, показани са различни нови елементи от музиката на Михаил Пеков от този период. Предложени са конкретни ансамблoво–изпълнителски решения относно баланса, характера на щрихите и апликатурата (стр. 83, 84, 88, 95, 96, 103). За втората част на кuartет №19 „Танго”, дисертантът Стоимен Пеев смята, че е „квинтесенция на жанровия модел в интерпретацията на кuartетите от Михаил Пеков” (стр.99). Това свое мнение той доказва с редица нотни примери, показващи характерните за музикалния език на композитора черти (пр. №34, №35, №36). В тази глава Стоимен Пеев е успял да разкрие присъщото за композитора преминаване между песенно и лирично, жанрово-танцувално и сериозно. Смятам, че това несъмнено е голям плюс за дисертацията, и има сериозен приносен характер.

В заключението дисертантът Стоимен Пеев обобщава основните задачи, които си е поставил за изследване в дисертацията. Както и в увода е коментиран изследователският подход – от гледната точка на солист, камерен музикант и педагог. Докторантът смята, че подробния анализ на разгледаните произведения и предложените решения ще са от полза за изпълнителите, които посегнат към кuartетното творчество на Михаил Пеков.

Справката за приносите съдържа седем подточки. В тях дисертантът е изложил най-важните според него достойнства на работата си. Напълно съм съгласен с направените изводи за приносите в дисертацията.

Библиографията на труда съдържа 82 заглавия на български, руски и немски език. Сред авторите са: Б. Арнаудова, Т. Адорно, Б. Асафъев, К. Беливанова, Г. Арnaudов, И. Хлеббаров, Е. Вълчинова – Чендова, Д. Христов, Б. А. Цимерман и др.

Приложена е справка за концертната дейност на дисертанта, както и тематично свързани публикации. Сред предложените 11 концерта особено място заемат разглежданите в дисертацията квартети на Михаил Пеков.

Авторефератът е с обем от 64 страници. Като съдържание и подредба съвпада със структурата на дисертацията.

В заключение на всичко мога да обобщя, че дисертационния труд на тема „Ансамблови и инструментални проблеми в струнните квартети на Михаил Пеков” представен от Стоимен Красимиров Пеев е актуален и несъмнено полезен както за камерните изпълнители, така и за всички музиканти и меломани, които искат да се запознаят отблизо с характерните черти, особености и музикален език в квартетите на композитора Михаил Пеков. Във всички анализи, изводи и предложени решения личи компетентост и разбиране на проблематиката от дисертанта. Сериозната концертна дейност на Стоимен Пеев със квартет „София”, КА „Софийски солисти” и като солист е сигурна гаранция, че предложените ансамблово – изпълнителски решения са проверени на сцената и са коректни от инструментална гледна точка. Направените в този смисъл препоръки са неоспорим принос на труда. Убедено смятам, че дисертацията като цяло има приносен характер – за първи път се разглеждат и анализират квартети от М. Пеков, изследвани са връзките между техническите и художествените средства при създаването и интерпретирането на произведенията,

анализирана е формата и фактурата – изведена е свързаната с тях интерпретационна проблематика.

Многократно съм музицирал заедно с колегата Стоимен Пеев – като солисти и участници в камерни ансамбли. Независимо дали на сцената или пред микрофона в студиото, Стоимен Пеев е прекрасен инструменталист, но най-вече просветен и търсещ музикант, който не се страхува от творчески предизвикателства и стилови бариери. През последните години той показва задълбочена и смислена педагогическа практика като хоноруван преподавател в катедра „Камерна музика и съпровод” на НМА „Проф. Панчо Владигеров”.

Въз основа на всичко написано дотук, убедено предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” в професионално направление 8.3 „Музикално и танцово изкуство” на Стоимен Красимиров Пеев.

Проф. д-р Огнян Константинов